

Zaanlander, De



De kop van de Zaanlander in 1889

In de Zaanstreek, tot 1992, verschijnend ochtendblad, onderdeel van de Verenigde Noordhollandse Dagbladen in Alkmaar. Het blad werd opgericht door J.C. Peereboom in Wormerveer, die in november 1886 het Algemeen Advertentieblad De Zaanlander, weekblad voor Zaandam, Koog aan de Zaan, Zaadijk, Wormerveer, Westzaan en Krommenie liet verschijnen. De edities van 1886 tot 1922 zijn [toegankelijk en doorzoekbaar](#) via het gemeentearchief. 4752 Edities tussen 1923 en 1959 werden in samenwerking met het Gemeentearchief Zaanstad in 2020 aan [Delpher](#) toegevoegd.

Het oprichtingskapitaal van fl. 200 werd door Peereboom ter beschikking gesteld. De eerste vijf nummers werden gedrukt bij Stoomdrukkerij Th.A. van Zeggelen, Oude Zijds Achterburgwal 84 te Amsterdam. Een jaar eerder was in de Stoomdrukkerij aan de Spoorstraat, nu Stationsstraat, in Koog de Nieuwe Zaanse Courant in het leven geroepen. Directeur/uitgever E.N. Smit trad op namens de Vennootschap tot Exploitatie van de NZC. Al aan het eind van 1886 werden Smit en Peereboom het met elkaar eens. Smit stapte over naar het blad van Peereboom. De NZC werd overgenomen door P. Out in Koog en vier jaar later opgeheven. Voor het eind van 1887 nam Peereboom ontslag. Hij vertrok naar het Haarlems Dagblad.

Vanaf 1887 werd het weekblad De Zaanlander gedrukt bij Stoomdrukkerij E.N. Smit Ez. Het recht voor uitgave ging in 1904 over naar de [nv Zaanlandsche Stoomdrukkerij](#) voorheen E.N. Smit Ez. in Koog. In 1892 kwam er wijziging in de ondertitel. Deze werd van Algemeen Advertentieblad Algemeen Nieuws- en Advertentieblad. Smit werd ook het verspreidingspunt voor de Zaanstreek van het landelijke Geïllustreerde Zondagsblad. Bij De Zaanlander kwamen er twee extra's bij te weten het Groot Patronenblad, speciaal voor de dames, en Muzikale Bloemlezing met wetenswaardigheden over muziek.

Na drie jaar werden beide uitgaven weer afgestoten. Een voor het dagblad bijzonder jaar was 1898 toen het pand aan de Stationsstraat een telefoonaansluiting kreeg. De liberaal Evert Nicolaas Smit Evertszoon overleed in 1914 op 53-jarige leeftijd. Hij had twee zoons, Evert en Willem. Volgens de kronieken had Evert dadendrang en was Willem meer een uitbundig type. Hoewel beiden bij de drukkerij betrokken waren, nam Evert de leiding van de krant. Tot 1914 verscheen de Zaanlander uitsluitend op zaterdag waarna het blad tot 1938 meerdere keren per week werd bezorgd.

Vanaf 1938 werd de krant een dagblad, met een totaal van 18.000 abonnees. Inmiddels was de nv Zaanlandsche Uitgevers Maatschappij v/h E.N. Smit Ez opgericht. Deze maatschappij exploiteerde ook twee weekbladen, De Zaan voor Zaan en Waterland en het Zaanlandsch Nieuws- en Advertentieblad dat in 1926 was opgenomen in De Zaanlander en in 1938 weer was losgemaakt. Op initiatief van Smit kwam in 1935 samenwerking tot stand tussen een aantal Noordhollandse dagbladen.

Dit resulteerde in de oprichting van De Noordhollandse Pers (NHP), waarin De Zaanlander, de Heldersche Courant, de Schager Courant en de tweemaal per week verschijnende Provinciale Noordhollandse Courant samenwerkten. In laatstgenoemde krant waren opgenomen De Waterlander en Schuitemakers Purmerender Courant uit Buiksloot, alsmede de weekbladen Alkmaarsche Post, de advertentie-editie van de Provinciale Noordhollandse Courant en het Noordhollands Nieuws- en

Advertentieblad v/h Wed. P.N. Sombroek uit Koog.

Zwarte bladzijde

De Tweede Wereldoorlog vormde een zwarte bladzijde in de geschiedenis van het blad. De Zaanlander, resulterend onder de Noordhollandse Pers, behoorde tot de dagbladen die gehoor gaven aan de door de Duitse bezetter opgelegde maatregelen. Zo was er de verplichting in 1942 tot het samengaan van De Zaanlander en de Beverwijkse Courant-Kennemerland. Beide dagbladen werden al in Koog gedrukt. De naam van de samengekoppelde dagbladen luidde Dagblad voor Noord-Holland. Later volgde een verplicht samengaan met de kranten in de regio's Alkmaar, Hoorn, Schagen en Den Helder. Deze combinatie kwam onder een hoofdredactie, die de nationaal-socialistische beginselen sterk aanhing. Na de bevrijding volgde voor De Zaanlander een verschijningsverbod tot september 1946.

Bij de herverschijning onder hoofdredacteur Maurits Uyldert werd de krant op de oude pers aan de Stationsstraat gedrukt. Drie jaar later ontstond er wederom een samenwerkingsverband. In 1949 ging



De Zaanlander op in de Verenigde Noordhollandse Dagbladen (VND), waartoe ook de Alkmaarsche Courant, het Dagblad voor West-Friesland, de Nieuwe Enkhuizer Courant, de Heldersche Courant, de Schager Courant en het Dagblad Kennemerland behoorden. De Zaanlander werd een ochtendblad. Algeheel hoofdredacteur werd Wout Middelbeek. Hij werd in 1982 opgevolgd door D.P.J. van Reeuwijk, die in 1991 nog als zodanig fungeerde. Hoofdredactie en drukkerij waren in Alkmaar gevestigd.

In de Zaanstreek verhuisden in 1970 kantoor en redactie naar de Zaanweg in Wormerveer. Aan de Gedempte Gracht was het bijkantoor, waar administratie- en advertentieafdeling waren ondergebracht evenals een uitdeelpunt aan de bezorgers. In de Stationsstraat in Koog bleef de Zaanlandsche Stoomdrukkerij v/h E.N. Smit Ez, bestaan. Rond 1966 werd de naam veranderd in Zaanlandse Drukkerij en Verpakkingindustrie v/h E.N. Smit Ez.

Eind 1979 vonden de eerste fusie-gesprekken plaats tussen de Verenigde Noordhollandse Dagbladen VND bv in Alkmaar en de Noorderpers bv te Hoorn. Begin 1981 verscheen het nieuwe regionale dagblad onder de naam Noordhollands Dagblad, waarvan De Zaanlander een van de zeven edities was. Vanaf 1987 was de krant aangesloten bij de Gemeenschappelijke Pers Dienst (GPD). Op de regionale redactie van de Zaanlander waren in 1991 acht redacteuren werkzaam. De betaalde oplage bedroeg dat jaar circa 6500 exemplaren. De aandeelhouders van de Verenigde Noordhollandse Dagbladen en van Damiate Holding in Haarlem, uitgeefster van onder meer [De Typhoon](#) werden het in juni 1991 eens over een fusie.



De kop van de Zaanlander in 1991

In 1992 hield De Zaanlander op te bestaan door de fusie van Damiate met de Verenigde Noordhollandse Dagbladen. De Zaanlander ging samen met [De Typhoon](#) op in Dagblad Zaanstreek.

Martin Rep trad in 1966 als leerling-journalist toe tot de burelen van De Zaanlander. Een uitgebreid verslag rond de gang van zaken op de toenmalige redactie leest u [hier](#).

[krant, dagblad](#)

From:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/> - **ZaanWiki**

Permanent link:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/doku.php?id=zaanlander>

Last update: **2021/04/14 16:49**